

innhold

Fikk fett lønnpålegg

Erik Solheim forhandlet frem lønnsavtale med ny generalsekretær og sikret seg samtidig et betydelig høyere honorar fra Naturvernforbundet. Side 5

Regjeringen står på sitt

Regjeringen vil ikke senke målene for gjenvinning av plast, tross press fra emballasjenæringen. Side 6

Bilbransjens lakeier

Biljournalister markedsfører bilismen, mener hovedfagsstudent Einar Spurkeland. Side 7

Radioaktive utslipp øker

Utslippene fra atomanlegget La Hauge har økt kraftig i løpet av de siste 6 årene. Side 8

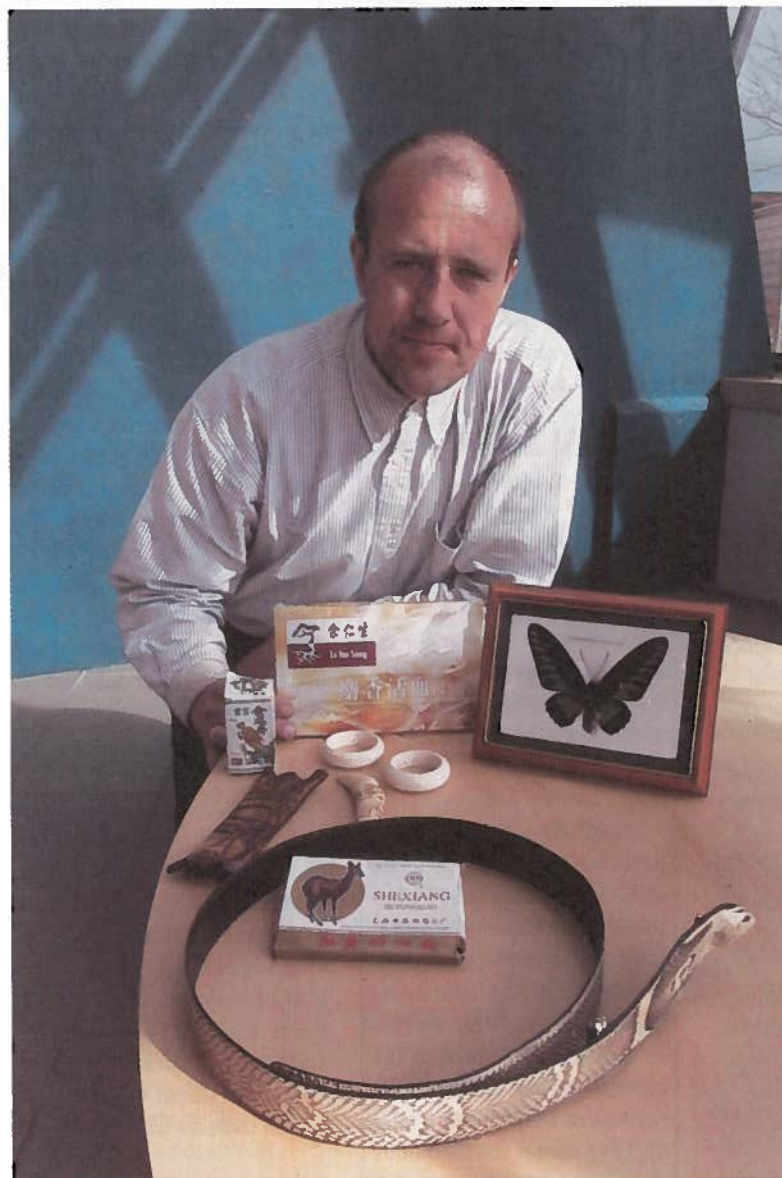
Mer til fornybar?

Ap og SV gir regjeringens klimamelding en relativt god mottakelse, men mener det kan bli nødvendig å fremskynde støtten til fornybar energi. Side 9

Vil fjerne Watson

USA vil fjerne den respekterte sjefen for FNs klimapanel, Robert T. Watson. Side 10

Femdoblet straff for arts-smugling

Førstekonsulent Øystein Størkersen med en rekke gjenstander som er beslaglagt av norsk tollvesen: Tigertann, armbånd av elfenben, sommerfugl, kobrabelte og tradisjonell kinesisk medisin som blant annet inneholder tiger- og leopardbein.

Straffenivået for smugling av sjeldne arter er økt kraftig. Et par sko og et belte kan gi deg 10 000 i bot, hvis plaggene er laget av skinn fra et dyr som omfattes av FNs CITES-regler, og du blir stoppet i tollens. Som turist har du plikt til å sette deg inn i reglene hvis du skal handle.

Side 3

leder

Mangler tiltak

Med regjeringens klimatilstand vil Norge nesten klare å oppfylle sitt Kyoto-mål innenfor egne grenser. De viktigste tiltakene er innføring av kvoter for de som i dag ikke betaler CO₂-avgift, elektrisitet til oljeinstallasjoner på sokkelen, redusert oljefyring på land og kutt i utslippene av metan fra søppelfyllinger.

Dessuten har regjeringen i sine prognoser for fremtiden fjernet utslippene fra de tre planlagte gasskraftverkene på henholdsvis Kårstø, Kolsnes og i Skogn. Dette grepet utgjør alene like store reduksjoner som de regjeringen planlegger ved å innføre kvotemarked, redusere oljefyring og sende elektrisitet til sokkelen. Det er et klart og utvetydig signal om at utbyggerne må belage seg på å finne mer miljøvennlige løsninger.

En stor svakhet har imidlertid tilleggsmeldingen om norsk klimapolitikk: Den er for lite konkret. Det er positivt at regjeringen vil erstatte forurensende gassturbiner på norsk sokkel med elektrisitet, men hvor skal denne elektrisiteten tas fra? Like lite konkret er regjeringen når de "vil vurdere å redusere utslippene knyttet til fakling" på sokkelen, eller "vurdere" forbud mot deponering av nedbrytbart avfall.

Samlet inneholder meldingen mange gode mål, men færre gode tiltak - det må Stortinget gjøre noe med når de nå skal behandle klimameldingen.

Grøn plan skaper handelskonflikt

WASHINGTON: USA skal øke andelen fornybar energi, men risikerer handelskonflikt med Canada. Er store vannkraftverk "grønn" energi?

Like før påske godkjente Senatet en plan som krever at kraftselskaper gradvis skal øke bruken av fornybare energiformer som vind, sol og jordvarme. Andelen "grønn" elektrisitet skal økes inntil den kommer opp i 10 prosent i 2020. For tiden er om lag 2 prosent av USAs elektrisitet produsert av fornybare kilder.

Planen er et tillegg til energiloven som senatorene er ventet å stemme over i løpet av april.

Men Canada er bekymret over hvordan USA definerer fornybar

energi. Canadiske energieksporører er svært avhengig av vannkraft og canadisk syn er at all energi produsert fra de store vannkraftverkene er fornybar. Problemet er at flere delstater i USA, som allerede har innført et minstemål for fornybar energi, ikke definerer vannkraft som en "grønn" energikilde.

Dersom vannkraft ikke blir definert som fornybar energi, kommer det til å få store økonomiske følger for Canada. Å regulere importen av elektrisitet ut

fra hvordan den er produsert kan også være i strid med reglene i Den nordamerikanske frihandelsavtalen (NAFTA) og Verdens handelsorganisasjon (WTO).

Flere stater, deriblant Arizona, definerer ikke vannkraft som en grønn energikilde, og miljøvernere har lenge kjempet mot store vannkraftanlegg fordi disse forandrer elvenes økosystem og truer fisk, muslinger og andre former for liv i elvene. (IPS)

El Niño sender budbringer

En liten hvit hai som har dukket opp utenfor kysten av Peru, ser ut til å være et sendebud fra El Niño - et tegn på at værphenomenet er i anmarsj på ny.

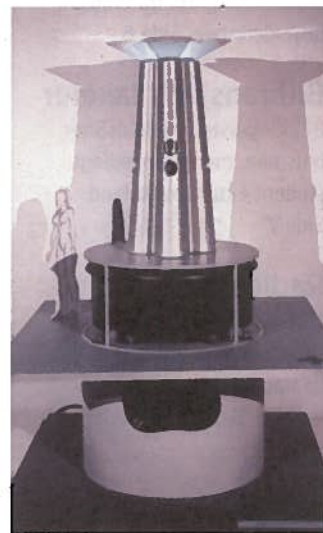
Haien ble funnet på rundt 12 grader sørlig bredde, ikke langt fra hovedstaden Lima. Vanligvis holder han og resten av haifamilien til i varmere farvann, det vil si ikke lenger sør enn seks grader sør for Ekvator. Den kalde Humboldtstrømmen som kommer fra Antarktis pleier å hindre haien å komme lenger sør enn det.

El Niño kommer normalt tilbake hver fjerde til sjetten år. Da El Niño var på hell i 1998 overtok El Nina. Verdens meteorologiske organisasjon (WMO) gikk imidlertid ut i slutten av fjoråret og sa at de forventet at værphenomenet skulle dukke opp igjen i løpet av 2002, men med mindre styrke enn i 1997 og 1998 da det tok 24.000 liv og voldte skade for mer enn 300 milliarder kroner. (IPS)

Nytenkende returpunkt

Vinneren av Statens designkonkurranse 2001 er kåret. Denne gang ble det valgt et særdeles utfordrende designtema. Utendørs returpunkter er krevende både funksjonelt og teknologisk. De innretninger som nyttes til å samle inn søppel og avfall bør ikke visuelt forstyrre omgivelsene rundt seg, for det er nok mange containere og fargesprakende bokser som bærer bud om at miljøpolitikken spriker - det ene gode formålet slår det andre i hjel.

1. premien på 100 000 kroner gikk til Hedda Heyerdal Braathen og Ketil Mørk Tveten, Accendo produktutvikling. Juryen mente at forslaget var radikalt nytenkende ved at de foreslår at avfallet skal oppbevares og håndteres under bakken. "Samtidig er forslaget tilpasset eksisterende løsninger. Forslaget er godt bearbeidet både av hensyn til estetikk og tekniske løsninger. Det er et kraftig signal om at returpunktet skal ha et sterkt visuelt uttrykk", skriver juryen i sin begrunnelse.

"Salto" heter returpunktet som stakk av med 1. premien i Statens Designkonkurranse.

notiser

Knallharde bøter for norske turister

Over 300 nyutdannede tollere står snart klar til å ta i mot deg når du kommer hjem fra syden-tur. Og det er ikke nødvendigvis flasker og sigaretter du bør bekymre deg over.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

De to flaskene "for mye" kjennes tunge i bagasjen når du stiger av flyet på Gardermoen etter 14-dagers utenlands-ferie. Kanskje du velger å gå "på rødt" for å fortolte dem - du er jo en loyldig person.

På vei ut av tollsonen, med kvittering og god samvittighet, ser tolleren på skoene dine og spør om du har kjøpt dem i Thailand. Og visst har du det, sogar med matchende belte i slangeskinn. Det er nemlig lov å selge slike produkter i Thailand kan du fortelle ham.

Det har du helt rett i. Likevel får du 10 000 kroner i bot.

BØTER ØKER

En rekke norske turister har allerede stiftet ufrivillig bekjentskap med CITES-reglene, FN-direktivet som skal forhindre handel med truede arter. Bøtenivået for slike forbrytelser er betydelig hevet i Norge de siste årene etter påtrykk fra riksadvokaten. Nå har også flere hundre tollere og politifolk vært på kurs med Direktoratet for naturforvaltning (DN) for å vite hva som er lov og ikke lov å ta over grensene.

Krokodilleskinnsko, koraller, skjell, naturmedisiner, produkter av skilpaddeskall, dyreskinn, horn, bein og tenner kan derfor bli kostbart å ha i kofferten.

— Vi er straks ferdig med å kurse om lag 350 offentlige ansatte. Hovedsakelig tollfunksjonærer, men også politi og folk

som er tilknyttet dyrehelse-tilsynet, forteller kursleder og førstekonsulent Øystein Størkersen i Direktoratet for Naturforvaltning (DN).

SELVFORTOLLING

Opplæringen dreier seg ikke bare om hva turister kan finne på å ha i sekken. Det såkalte TWIMM-systemet som i korthet går ut på selvfortolling av en rekke importerte varer, gjør at tollerne ofte ikke ser varene de klarer. Importøren fyller ut et skjema på sin egen datamaskin. Deretter får han en regning i posten. Når den er betalt kan han ved fremvisning av kvittering hente varepartiet fra et tollkontor eller spedisjonsfirma. Tollkontrollene foregår ved hjelp av stikkprøver og da er det viktig at tollerne vet hva de skal se etter.

— En rekke ulovlige ingredienser finnes i såkalte TCM-produkter, det vil si tradisjonell kinesisk medisin. Det kan for eksempel være oppmalte leopardbein, musk-plaster med kjertelstoff fra moskushjort og horn fra zaiga-antilopen, forteller Størkersen.

LOV Å SELGE

Mange turister går i fella når de kommer med et ulovlig produkt i toll. Størkersen synes det er viktig å presisere at dette er gjort for å beskytte arter som er i ferd med å forsvinne, ikke for å lure intetanende turister.

— Thailand er et godt eksempel. Landet besøkes av ti mil-

Førstekonsulent Øystein Størkersen med en rekke gjenstander som er beslaglagt av norsk tollvesen: Tigertann, armbånd av elfenben, sommerfugl, kobrabelte og tradisjonell kinesisk medisin som blant annet inneholder tiger- og leopardbein.

ljoner mennesker hvert år. Alle disse vil ha med seg noe hjem. Ettersom landet har snauhogd sin egen regnskog er Thailand alene i ferd med å ribbe Sørøst-Asia for en rekke sjeldne arter, sier han.

Som turist har du plikt til å sette deg inn i hva som er lov å ikke lov. At et produkt er lov å omsette, betyr ikke at du kan ta det med deg over en grense.

LEVENDE DYR

Import av levende dyr er også et økende problem. Papegøyer er en gjenganger, i tillegg til amfibier og krypdyr. I det siste har ulovlig import av frosk dukket opp som et nytt fenomen. I tillegg til at slik import kan true artenes eksistens er det også et

etisk og dyrehelsemessig spørsmål. Nylig ble det beslaglagt en liten kasse med 300 skilpadder. Halvparten var døde, forteller Størkersen.

Utstoppede dyr forbudt i EU

Selv om Norge har skjerpet straffenivået for handel med truede arter er EU-lovgivningen strengere på en rekke punkter. I EU er det for eksempel forbudt å ha en utstoppet kongeørn, eller en annen truet art, på et serveringssted, noe som ikke er et uvanlig syn her i landet.

Palmeolje i "alle" varer

Vegetabilsk fett står det på margarinpakken. Og kjeksene. Og suppeposen. Og barnematen. Ofte betyr det palmeolje. Sunt for kroppen? Mulig det, men oljepalmene er i ferd med ødelegge regnskogen i Asia.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

— En internasjonal megatrend og et stort miljøproblem.

Slik karakteriserer Lars Løvold, lederen av Regnskogsfondet i Norge, den enorme økningen av palmeoljeprodukter i verden.

Vi tenker ikke over det når vi handler i butikken, men den som leser innholdsdeklarasjoner vil se at palmeolje finnes i en rekke dagligvareprodukter som sjokolade, sjampo, kjeks, kaker, sauser, buljong, chips, barnemat, kosmetikk og rengjøringsmidler. Palmeolje er et lettomsattelig basisprodukt med stadig større anvendelsesområde.

VERST I ASIA

Det er ikke palmeoljeproduktene i seg selv det er noe i veien med, men måten de er produsert på. I løpet av de siste tyve årene har mellom 100 og 160 millioner dekar tropisk regnskog forsvunnet. En stadig økende del av disse arealene blir tilplantet med oljepalmer. Plantene stammer opprinnelig fra Vest-Afrika, men dyrkes nå på samtlige tropiske kontinenter. De største plantasjonene finnes i Indonesia og Malaysia, som til sammen står for fire femtedeler av verdensproduksjonen.

LOKKER, LURER OG TRUER

Verdensbanken har stimulert dyrkingen av palmeolje mange steder fordi det er et produkt som er lett å eksportere, og raskt gir landet hardt tiltrengt valuta. Plantasjonene produserer i løpet av

I løpet av de siste tyve årene har mellom 100 og 160 millioner dekar tropisk regnskog forsvunnet.

tre år.

— Det dreier seg om en ekstrem ekspansjon. I Sarawak, som er den malaysiske delen av Borneo, lokker, lurer og truer myndighetene lokalbefolkningen til å gi fra seg den beste jorden, forteller Løvold. Resultatet blir at skogsfolkene fordrives til fattigdom i byene, mens regnskogen forsvinner og bruken av kunstgjødsel og sprøytemidler øker.

VOKSENDE MOTSTAND

Samtidig vokser motstanden mot oljepalmer nasjonalt og internasjonalt.

— Det er ikke bare en katastrofe for regnskogen i Asia, men også for menneskene som lever der. Alt småskalajordbruk opphører. Eiendomsstrukturen forandres og folk fordrives fra områdene sine med myndighetenes velsignelse, sier Maria Rydlund, fagkonsulent i Svenska Naturskyddsforeningen.

Organisasjonen er en av flere miljøorganisasjoner som presser sine egne myndigheter, investeringselskaper og importører for å begrense omsetningen av palmeolje.

I Nederland har organisasjonen Milieudefensie fått med seg fire av landets største invest-

eringsbanker i en avtale som går ut på å ikke sprøyte penger inn i slike plantasjoner. Avtalen regnes som viktig på grunn av de tette båndene mellom nettopp Nederland og Indonesia. I Indonesia jobber nettverket Sawit-Watch med å kartlegge å informere om skadevirkningene av plantasjonene. En meget vrien jobb.

— De lokale miljøorganisasjoner har en vanskelig hverdag. De blir konstant motarbeidet og beskyldt for å være reaksjonære og for å hindre landet i å gjøre teknologiske fremskritt, sier Løvold.

Kutter ut palmeolje

Kosmetikk-kjeden Body Shop stanser sin Palm Shine serie.

Body Shop har en hårpleieserie som inneholder palmeolje. Palm Shine skal ifølge Body Shop være produsert av bærekraftig produsert palmeolje fra Brasil. Likevel vil bedriften erstatte serien med nye produkter.

— Selv om jeg mener at dette produktet kan forsvares

fakta

Oljepalmen

• Oljepalmen *Elaeis guineensis* vokser naturlig i Vest-Afrika, men dyrkes nå i alle deler av verden med tropisk klima.

• Palmene kan bli 15-20 meter høy og de plommelignende oransje eller brunfargede fruktene kan veie opptil 50-60 kilo.

• Hver palme kan bære opptil 2000 frukter som gir to sorter olje. Palmeolje fra selve fruktkjøttet og palmekjerneolje fra frøene. Oljen rafineres i flere ledd for deretter å bli brukt i mat, dyrefôr og kosmetikk.

På begge sider av bordet

Leder i Naturvernforbundet, Erik Solheim, forhandlet frem lønnsavtale med ny generalsekretær og sikret seg samtidig et betydelig høyere honorar fra forbundet.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Lederen i Norges Naturvernforbund får et honorar som tilsvarende halvparten av generalsekretærens lønn. Da Tore Killingland begynte som ny generalsekretær i januar fikk han en betydelig høyere lønn enn sin forgjenger. Dermed fikk også Erik Solheim et pent påslag på sitt honorar.

Avtalen med generalsekretæren hadde Solheim selv forhandlet frem. Ifølge Solheim er lønnsveksten om lag 20 prosent. Tillegget i lederhonoraret har Solheim fått fra februar i år.

— KAN TENKE TANKEN

— Du anser deg ikke som inhabil når du har forhandlet deg frem til noe som innebærer en betydelig vekst i eget honorar?

— Jeg ser at noen kan tenke tanken. Men jeg har handlet etter fullmakt fra sentralstyret, som sluttet seg til opplegget og godkjente resultatet. Sentralstyret var på forhånd innforstått med at lønna til generalsekretæren ville gå opp. Jeg har i realiteten bidratt til at generalsekretæren nå har en betydelig lavere lønn enn han hadde i den forrige jobben, sier Solheim.

I forbundets sentralstyre ble det reist spørsmål om økonomiske sidene ved ansettelsen av ny generalsekretær, men ingen stilte spørsmål ved lederens habilitet.

— Forstår du at andre kan reagere på habilitetsforholdene?

— Ingen regel er brutt, og i den åpenheten dette har foregått, ser jeg heller ingen moralske be-

tenkeligheter. Jeg har ikke bestemt noe på egen hånd, bare gjort et nødvendig arbeid. Om noen reagerer, må det være ut fra en rent formalistisk betraktning eller manglende kjennskap til realitetene. Det er ikke grunnlag for å mene at jeg har brukt dette for å skaffe meg økonomisk utbytte.

INGEN BETENKELIGHETER

Heller ikke nestleder Helene Bank i Naturvernforbundet ser noen betenkeligheter ved måten saken er behandlet på.

— Det har ikke vært noe formelt vedtak om at leder følger generalsekretærens lønn. Generalsekretærlønn er et resultat av forhandlinger. Lederkompensasjon vedtas i forbindelse med budsjettet, og har tradisjonelt blitt vedtatt på forslag fra sekretariatet. Dette skjedde også i denne sammenhengen, sier Bank.

Det har imidlertid vært praksis i en årrekke at lederens honorar følger generalsekretærens lønn.

FULL TILLIT

Helene Bank presiserer at sentralstyret gjennom sin behandling av saken har hatt full tillit til at Solheim ikke har hatt egen lommebok i tankene under forhandlingene.

— Forstår du at folk kan reagere på habilitetsforholdene?

— Det viktigste for oss har vært er at dette er åpent. At sentralstyret hele tiden vet hva som foregår og gjør de endelige vedtakene, sier Bank.

Erik Solheim tok over som leder av Naturvernforbundet i

— Jeg har handlet etter fullmakt fra sentralstyret, som sluttet seg til opplegget og godkjente resultatet, sier Erik Solheim om lønnsforhandlingen.

1998, da Heidi Sørensen måtte gå av etter kritikk mot den økonomiske styringen av organisasjonen.

Reagerer på behandlingen

— Klønede, sier landsstyremedlem Gaute Dahl, og får støtte fra Wilma Haagaas.

— Erik Solheim burde ikke ført disse forhandlingene siden hans lønn er direkte avhengig av dette, sier landsstyremedlem Haagaas fra Sør-Trøndelag. Hun kjente ikke til hvordan saken var blitt behandlet.

— Siden dette er en habilitetssak burde landsstyret behandlet hvem som skal føre forhandlingene, sier Haagaas.

— Klønede, synes Gaute Dahl fra Nordland.

— Det hadde vært veldig enkelt å unngå denne situasjonen ved å sette noen andre til å for-

handle, sier Dahl. Han mener også at landsstyret burde vært orientert om sammenhengen mellom generalsekretærs lønn og leders honorar - spesielt siden dette ikke er noe formelt vedtak. Samtidig understreker Dahl at han ikke har grunn til å tro at utfallet av forhandlingene ville bli et annet med en annen forhandlingspartner enn Solheim.

Landsstyremedlem og leder for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Line Andersen, mener saken er uinteressant.

Norske bønder viser vei

Det er ikke bare i Norge rundballeplast og annen landbruksplast oppfattes som et miljøproblem. Men i Norge har bøndene tatt et krafttak.

De sørger for at 55 prosent av rundballeplasten blir samlet inn og gjenvunnet.

— Slik er det ikke i resten av Europa. Der er plastemballasje fra landbruket stadig et problem, og Norge fremstår som et foregangsland når det gjelder å løse dette miljøproblemet, sier direktør Peter Sundt i Plastretur.

I Europa har de også andre former for landbruksplast som er med på utgjøre problemet. Totalt i Europa utgjør rundballeplasten ca 70 000 tonn årlig, mens annen type foli utgjør 95 000 tonn, drivhusfoli 135 000 tonn og solfangerfoli ca 70 000 tonn. Så det er nok å ta av.

— Men det er kun i Norge man har klart å komme opp med et effektivt system for innsamling av plastfolie fra landbruket. Og dette er blitt lagt merke til i Europa. Vi inviteres til å holde internasjonale foredrag om den norske modellen for innsamling av landbruksplast. Noe som er en fjær i hatten både for norske bønder og Plastretur.

I Norge samles det inn ca 3400 tonn av de 6500 tonnene rundballeplast man regner med at brukes i løpet av et år. Ingen andre er i nærheten av slike innsamlingsstall. Og når hele 90 prosent av plasten blir til råstoff for nye produkter har norske bønder grunn til å slå seg på brystet. Det er resultatet av en skikkelig miljødugnad fra bøndenes side, fastslår Sundt.

Noen andre land i Europa har også innsamling av landbruksplast, men de ligger langt etter Norge, både når det gjelder oppbygging av systemer for innsamling og innsamlet mengde målt i forhold til landbrukets størrelse.

Emballasjemålene opprettholdes

Det brukes årlig rundt 100 000 tonn plastemballasje. Innsamling og gjenvinning finansieres av bedrifter som bruker plastemballasje.

Regjeringen vil ikke ha lavere for gjenvinningsmål. Det liker ikke plastemballasjenæringen.

Styreleder i Plastretur, Steinar Skilhagen roper ikke akkurat hurra for vedtaket.

— Fra plastemballasjekjeden har det blitt fremmet forslag om å redusere målet for materialgjenvinning. Det er i tråd med en tidligere stortingsmelding. EU har langt lavere gjenvinningsmål for plast, og per dato ligger det på 15 prosent. EUs mål skal riktignok revideres, men flere forhold tilsier at vi i Norge bør ha et lavere mål enn i dag, sier Skilhagen.

RAMMER NÆRINGSLIVET

Han tilføyer at høye kostnader rammer norsk næringsliv, og at en vesentlig mengde av emballasjen som omsettes er på importerte produkter.

— Disse er det vanskelig å få finansiering fra.

Det brukes årlig rundt 100 000 tonn plastemballasje i Norge. Innsamling og gjenvinning finansieres av bedrifter som bruker plastemballasje. I første halvår av fjoråret gikk 21 prosent av plastemballasjen til nye materialer. 57 prosent ble gjenvunnet til energi. Målet er 30 prosent materialgjenvinning og 50 prosent energigjenvinning.

AVGIFTER I VENTE?

Ellen Hambro i Miljøverndepartementet viser til Sem-erkleringen hvor det står at regjeringen "vil tilstrebe en avfallspolitikk der gjenvinning er det primære, forbrenning det sekundære, med deponering som siste alternativ".

— Regjeringen også har vektlagt at de etablerte returordningene har bred oppslut-

ning i befolkningen og at økte volumer og effektivisering av ordningen vil bidra til å øke lønnsomheten ved materialgjenvinning.

— Hva er riset bak speilet dersom ikke næringslivet snart når gjenvinningsmålet?

— Avgifter. Emballasjenæringen hadde valget mellom å finansiere ordningen selv eller bli pålagt avgifter. Vi har vært veldig tålmodige når det gjelder innsamling av plast for de har måttet bygge opp et system fra bunnen av. Men vi føler at det jobbes seriøst med å nå målene, sier Hambro.

Hun tilføyer at målet egentlig skulle være nådd for to år siden.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

— Biljournalister markedsfører bilismen

— Biljournalister bruker bilbransjen som hovedkilde og henter sjelden inn kommentarer fra for eksempel miljøbevegelsen. Hovedfagsstudent Einar Spurkeland reagerer på deres ukritiske holdning.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

Einar Spurkeland har gjennomført en pilotstudie til sin hovedfagsoppgave om biljournalistikk på Høgskolen i Oslo/Universitetet i Oslo. Han er en kjent figur i samferdselsmiljøer, er redaktør fagbladet Transportforum og har også jobbet på Transportøkonomisk institutt. I forbindelse med hovedoppgaven studerer han biljournalistikken i Dagens Næringsliv, Dagbladet og Dagsavisen og har konkludert med følgende:

— Biljournalister markedsfører bilismen. Mye av stoffet dreier seg om lansering av modeller, testing av bilene og tekniske opplysninger. Når det gjelder tekniske opplysninger kunne for eksempel SINTEF og Transportøkonomisk Institutt vært benyttet som kilde, men biljournalister bruker bilbransjen som hovedkilde og setter ikke bilen inn i en samfunnsmessig sammenheng, sier Spurkeland.

MENN MØTER MENN

— Hvorfor gjør de ikke det?

— Ja, det kan du lure på. Bilbransjen sitter på bilene og jeg føler at journalistene er bundet av bilbransjen. En annen medvirkende årsak til dette kan være at biljournalistene er menn. Menn møter menn - kvinnene serverer kaffe, sier Spurkeland. Han understreker at bilen ikke bare er til glede og nytte.

— Jeg savner alternative vinklinger. Hva synes forbruk-

eren, for eksempel?

Dagens Næringsliv presenterte for en tid tilbake et atypisk eksempel på bilstoff. De intervjuet drosjesjåfører om hva de synes om Mercedes-drosjene de skulle ta i bruk.

— Da fikk både taxisjåfører og direktørene komme til ordet. Flere kilder er en mangelvare i biljournalistikk, mener Spurkeland.

MILJØBEVEGELSEN MANGLER

Miljøbevegelsen er en kilde Spurkeland synes mangler.

— De burde ha vært mer på banen. I stedet hyller miljøbevegelsen batteribilen. Også de mangler innfallsvinkler, for hva med å være litt kritisk til all plassen bilen opptar, sier Spurkeland og tilføyer at biljournalistikken mangler korrektiv.

— Du har markert seg som talsmann for kollektive løsninger. Vil det ikke da være vanskelig å drive verdifri forskning?

— Forskning vil alltid ha et ståsted, men det bør jo ikke være noen ulempe at en har bakgrunn om andre transportformer, mener Spurkeland.

Sjefredaktør i Dagens Næringsliv, Amund Djuve, sier at de ikke har noen interesse av å hente inn kommentarer fra miljøbevegelsen når de driver biljournalistikk.

— Vi skriver om bil og motor og driver biljournalistikk, sier han.

Sjefredaktøren avkrefter at de tar stilling til en bestemt transportform, til tross for at de ikke

Hovedfagsstudent Einar Spurkeland savner alternative vinklinger i biljournalistikken og mener miljøbevegelsen må være mer på banen. — Også de mangler nye innfallsvinkler, sier han. (Foto: Tone Mikalsen)

driver buss- eller togjournalistikk.

— Vil avisenes biljournalistikk fremme bilismen?

— Det har jeg ikke reflektert over, sier Djuve.

Trondheim Havn
Pir Sentret, 7005 Trondheim

Kraftig vekst i utslippene fra La Hague

BERGEN: Atomanlegget La Hague i Frankrike har hatt en kraftig vekst i utslippene til havet de siste 6 årene. Tross nedgang i fjor, ventes de å øke fremover.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Det haster å få stanset utslippene fra atom-gjennvinningsanlegget La Hague, mener Mycle Schneider. Schneider arbeider ved dokumentasjons-senteret Wise-Paris, og deltok på Sellafield-konferansen til Natuverforbundet i Hordaland rett før påske.

— Av de radioaktive utslippene fra La Hague har over halvparten kommet i løpet av de siste seks årene. Derfor må vi ha tidsaspektet klart for oss. La Hagues egne beregninger viser en kraftig vekst i utslippene. På toppen av dette kan utslippene være enda høyere enn det de rapporterer, sier Schneider.

ALVORIGERE ENN SELLAFIELD
Han mener utslippene fra La Hague er mer alvorlig enn utslippene fra Sellafield.

— Hvis man ser på den globale effekten er de det, sier Schneider, men påpeker samtidig at brenselet som gjenvinnes (reprosesseres) ikke er det samme. Derfor har også La Hague mye lavere utslipp av technetium 99, som norske myndigheter intenst forsøker å få Sellafield til å stanse.

Om helserisikoen av de

radioaktive utslippene sier Schneider:

— At det er en høyere andel krefttilfeller, blant annet leukemi, i området rundt La Hague, er et vitenskapelig faktum. Det er også et faktum at sammenhengen mellom leukemi og disse utslippene ikke er bevist. Men det er ikke avkreftet at en slik sammenheng finnes. Derfor må vi være føre var.

HALDEN-REAKTOREN

Den norske atomreaktoren i Halden forsker på MOX, den typen atombrensel som gjenvinnes ved La Hague. Før påske fikk miljøvernminister Børge Brende overrakt en rapport om forskningen ved Halden-reaktoren fra Norsk utenrikspolitisk institutt. Rapporten konkluderer med at videre forskning på MOX i Halden kan bidra til å opprettholde kraftverkene er blitt resirkulert. I tillegg skaper reprosesseringen enorme mengder med lavt- og mellomaktivt avfall, som må lagres i overskuelig

ILLUSJON OM RESIRKULERING
Mylle Schneider mener hele ideen om resirkulering av brukt atombrensel er en illusjon.

— Man ville forvente at lagrene med plutonium sank med økningen i antall MOX-reaktorer, men vi har fått en kraftig

— Det haster å få stanset utslippene fra atom-gjennvinningsanlegget La Hague, mener Mycle Schneider. (Foto: Audun Garberg)

vekst i plutoniumslagene etter introduksjonen av MOX.

Bare en liten del av plutoniumet i brukt atombrensel fra kraftverkene er blitt resirkulert. I tillegg skaper reprosesseringen enorme mengder med lavt- og mellomaktivt avfall, som må lagres i overskuelig

— Tar man alt med i beregn-

ingen skaper reprosesseringen avfallsmengder som er 160 ganger større enn de som blir resirkulert.

Ved inngangen til år 2000 var om lag 45 000 kubikkmeter radioaktivt avfall lagret inne på La Hague. I tillegg er store avfallsmengder sendt fra området.

 postkom
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund

VELUX®
TAKVINDUER
www.VELOUX.no

 TUSSA
www.tusssa.no

Fremskynder støtte til fornybar energi?

Regjeringens klimamelding blir velvillig mottatt av Ap og SV. Men partiene mener det kan bli nødvendig å fremskynde støtten til fornybar energi.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Fredag før påske la Børge Brende frem regjeringens tilleggsmelding om norsk klimapolitikk. I Stortinget er regjeringen avhengig av støtte fra enten Ap eller SV for å få flertall for klimatiltakene - Frp er lite aktuell så lenge de mener dette ikke er noe problem.

— På mange punkter viderefører tilleggsmeldingen vår politikk. Derfor stiller vi oss selvfølgelig bak mange av forslagene, sier Sylvia Brustad, Arbeiderpartiets fraksjonsleder i Stortingets energi og miljøkomité. Hun understreker at Ap ennå ikke har hatt tid til å behandle forslagene i meldingen.

VIL FORHANDLE

— Vi er interessert i å forhandle med regjeringen om klimameldingen, sier saksordfører Ingvald Vaggen Malvik i SV. Hennes krav til regjeringspartiene er klart: konkrete virkemidler, slik at man faktisk kan oppfylle klimamålene. Også Ap mener meldingen er for lite konkret.

— Til å ha brukt såpass lang tid på å fremme en tilleggsmelding, hvor det er lovt så mye, så er jeg overrasket over at det ikke var mer konkret eller mer nytt i meldingen, sier Brustad.

STØTTE TIL CO₂-FRI GASSKRAFTVERK
Regjeringen vil gi ny fornybar energi fritak fra el-avgift fra den

Sylvia Brustad fra AP savner flere konkrete forslag i klimameldingen.

dagen CO₂-fri gasskraft er bygget. SV ønsker imidlertid å gi ny fornybar energi tilbakeføring av el-avgiften fra 2003. Også Ap er usikker på om man bør vente på CO₂-fri gasskraft, før fornybar får mer.

— Det kommer helt an på hvor fort pilotanlegget kommer. Hvis det kommer om et halvt år eller et år, så er det uproblematisk, men hvis det er snakk om 4-5 år så synes jeg ikke det holder, sier Brustad. Hun er samtidig svært positiv til CO₂-fri gasskraft.

— Vi er også innstilt på å bruke penger på CO₂-fri gasskraftverk. Særlig på forskning og utvikling. Vi er veldig utålmodig på å få frem et pilotanlegg så fort som mulig. Så her håper vi regjeringen står på, og ikke venter på Stortinget. Det har de full ryggdekning for å gjøre.

BEGRENSET KVOTEMARKED
Et av de mest profilerte tiltakene i klimameldingen er et system for handel med utslippskvoter.

Ingvald Vaggen Malvik fra SV vil forhandle med regjeringen om klimameldingen.

Regjeringen går inn for et begrenset kvotemarked fra 2005 som skal omfatte prosessindustrien og andre som i dag ikke betaler CO₂-avgift.

SV er fornøyd med forslaget, og mener det er fornuftig å høste erfaring med kvotehandel før man får et større marked fra 2008. Ap mener imidlertid det kan være mer å hente på å videreføre dagens avtaler med industrien, fremfor et kvotemarked.

— Det spørsmålet jeg stiller meg er om meldingen er ambisiøs nok. Det legges opp til et kvotesystem der industrien skal redusere utslippene med 20 prosent i forhold til 1990-nivå. Men avtalene mellom denne industrien og myndighetene har allerede gitt gode resultater. Det kan hende vi greier enda større reduksjoner dersom vi fortsetter samarbeidet med industrien, sier Brustad, men presiserer at partiet ikke har trukket noen konklusjon på dette spørsmålet ennå.

fakta

Klimatiltak

Her er noen av klimatiltakene regjeringen ønsker å sette i verk:

• Regjeringen ønsker at Stortinget så raskt som mulig skal ratifisere - formelt slutte seg til Kyoto-avtalen.

• Fra 2005 innføres et nasjonalt kvotesystem for klimagassutslipp fra prosessindustrien og andre som ikke betaler CO₂-avgift. Denne industrien får gratis kvoter tilsvarende 80 prosent av utslippene i 1990.

• Oljefyringen skal reduseres med minst 25 prosent i Kyoto-perioden (2008-2012).

• Flere oljeinstallasjoner i Nordsjøen skal få kraft fra land. Det skal redusere utslippene fra svært forurensende gassturbiner.

• CO₂-fri gasskraft får refundert el-avgiften. Produsenter av fornybar energi får samme vilkår fra det tidspunkt CO₂-fri gasskraft realiseres.

• Import av HFK og PFK blir ilagt en avgift på nivå med CO₂-avgiften for fyringsolje.

USA vil fjerne klimasjef

USA vil fjerne den respekterte sjefen for FNs klimapanel, Robert T. Watson. Norge vil derimot gi Watson en ny periode i sjefsstolen.

17. til 20 april samles FNs klimapanel (IPCC) til plenums-møte i Geneve. Der skal de velge ny ledelse på 30 personer inkludert leder. Nå varsler USA at de vil fjerne den respekterte sjefen, Robert T. Watson og erstatte han med inderen Rajendra K. Pachauri.

Watson blir regnet som frittalende og kan dermed ha terget på seg den Kyoto-kritiske Bush-administrasjonen.

NORGE STØTTER WATSON

— Watson er meget kvalifisert. Vi synes Watson har gjort en meget god jobb og vi kan godt tenke oss at han sitter en perio-

de til, sier Harald Dovland i Miljøverndepartementet.

— Vi har dessverre sett at USA vil ha Pachauri. Så vidt vi vet vil alle andre Vest-Europeiske land ha Watson. Han har gjort en god jobb med å drive prosessen i IPCC og er en meget god kommunikator og skattet foredragsholder, sier Dovland. Han understreker at støtten til klimapanelets nåværende leder ikke innebærer kritikk av Pachauri.

— Han kjenner jeg som en meget dyktig person. Og Pachauri har vært sentral i IPCC i mange år. Verden går over hodet ikke av skinnene om han skul-

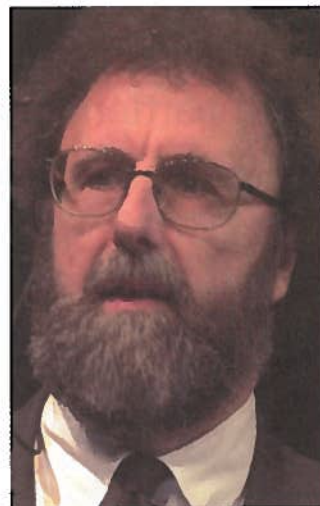
le bli valgt, dette er bare snakk om prioritering, sier Dovland.

Pachauri leder Tata energiforskningsinstitutt i New Dehli.

STØTTE FRA SØR?

USA kan ha gjort et sjakktrekk i sin støtte til inderen Pachauri fremfor briten Watson som er bosatt i USA. Ved å støtte en kandidat fra Sør har de større mulighet til å sikre seg støtte fra de mange u-landene på IPCC-møtet. atson overtok som leder av IPCC i 1997 etter svensken Bert Bolin.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Watson blir regnet som frittalende og kan dermed ha terget på seg den Kyoto-kritiske Bush-administrasjonen.

Kritisk til miljø-senter i Lofoten

I løpet av høsten etableres et senter for olje, fisk og miljø i Lofoten. Etableringen er konsekvens av striden om oljeleting i nord. Naturvernforbundet er kritisk til senteret og kaller det "petroleumstivoli".

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

"Coast Care - Havmiljøsentret Lofoten", som skal ligge i Lofotakvariets andre etasje. Senteret skal formidle mest mulig informasjon til alle interesserte om olje og fisk. "Coast Care" får tre ansatte som skal skaffe til veie informasjon og dokumentasjon om fiskerinæringen, oljenæringen og miljøutfordringene i havet til de som etterspør. Det kan for eksempel være politikere eller vanlige folk.

"Coast Care" skal også visualisere aktuelle problemstillinger innen olje, fisk og miljø og i den forbindelse vil Lofotakvariet anskaffe en tank som skal romme 600 000 liter sjøvann. Der skal torsk, skrei og andre fiskeslag leve i en naturlig havtilværelse. Fiskerirådgiver Gunnar Album i Norges Naturvernforbund er kritisk.

— Dette er et petroleumstivoli. Ved å visualisere problemstillinger på senteret kan folk få inntrykk av at oljeutslipp i havet er noe mennesker har kontroll over. Slik er ikke virkeligheten, understreker han.

Han er også skeptisk til informasjonsbiten.

Fiskerirådgiver i Norges Naturvernforbund, Gunnar Album.

— Nøytral informasjon finnes ikke. Har ikke de som har etablert senteret tatt ex.phil, spør Album.

Han mener senteret er et forsøk på å gi nordlendingene oljeidentitet.

— Det er oljetilhengerne som har et forklaringsproblem. Vi vet at olje ikke er bra for havet, understreker Album.

BREDT SAMARBEID

Daglig leder for "Coast Care" Bjørn Kjensli forteller at de har en rekke samarbeidspartnere som forskningsmiljøer fra Høgskolen i Narvik, Nordlandsforskning og Molab på den ene siden og til kompetansmiljøer som Lofoten og Vesterålen Næringshager på den andre.

— I tillegg er kommuner i

Lofoten og Vesterålen med som eiere sammen med Nordland Fylkeskommune, sier Kjensli.

Han forteller at det er et stort behov for å samle og tilrettelegge informasjon om olje, fisk og miljø og det håper de at "Coast Care" kan gjøre.

— For det er ikke lett når en får høringsutkast om disse problemstillingene og en ikke skjønner språket og begrepsbruken, sier Kjensli.

SHOWSTYRTE MØTER

Han tilføyer at de nevnte institusjonene står bak etableringen av senteret som er en direkte følge av økt oljeleting i nord, og at økt regional kunnskap er viktig med tanke på beredskapen og for å kunne stille faglige krav til blant andre oljeindustrien.

— Oljenæringen, fiskerinæringen og allmennheten mangler dessuten en møteplass hvor de kan føre en dialog om bruk/vern av kysten og de nære havområder. I dag er det ofte showstyrte møter hvor kritiske spørsmål blir raskt avvist. Nordland, Troms og Finnmark forsøker å ri to hester samtidig - olje og fisk. I den forbindelse kan "Coast Care" være nødvendig for å skape dialog mellom de ulike interessene, redusere konflikt-nivået og ivareta miljøperspektivet. De fleste i Finnmark var jo i mot boring i Barentshavet av miljømessige grunner, før de fikk Snøhvit, sier Kjensli.

Brasil satser på vindkraft

Brasil har slitt med å skaffe til veie nok energi til sine 162 millioner innbyggere den siste tiden.

Nå satses det friskt på vindkraft for å gjøre landet mindre avhengig av sine vannkraftverk.

Myndighetene vurderte ikke seriøst å hente energi fra vinden før energirasjonaliseringstiltak ble tvunget fram i juni i fjor etter en lengre tørketid som viste at landet ikke kunne leve på vannkraft alene.

I desember godkjente Det nasjonale byrå for elektrisk energi, et reguleringsorgan underlagt myndighetene, hele 43 nye vindkraftprosjekter som skal bygges innen 2005.

Per i dag har vindkraften en kapasitet på 21,2 megawattimer og utgjør 0,03 prosent av Brasils totale energiproduksjon. Når de nye kraftverkene kommer i gang, kommer kapasiteten til å komme opp i 3.728 megawattimer - og da kommer Brasil til å bli blant de fremste i verden på dette området.

— Det er nå på det rene at landet må satse på flere energiformer for å unngå nye kriser, kommenterer Everaldo Feitosa, direktør ved Brasiliansk senter for vindenergi.

Undersøkelser har vist at Brasil har et stort potensiale når det gjelder vindkraft - spesielt i nordøst. Feitosa mener det her finnes toppkvalitetsvinder - det vil si vinder som er sterke og regelmessige - som kan generere 60.000 megawatt. (IPS)

RÅDGIVERE Energi & Miljø

Strategi _ Forretningsutvikling _ FoU

KanEnergi AS

Bærumsv. 473, 1351 Rud

E-post: olav.isachsen@kanenergi.no

Tlf: (+47) 67 15 38 50

KanEnergi Sweden AB

E-post: mats.rydehell@kanenergi.se

Tlf: (+46) 511 3476 64

www.kanenergi.se

Energi- og klimaplaner – nytt område i kommunesektoren

Vi bistår kommuner med å:

- Sette realistiske mål
- Kost/nytte-vurderinger
- Peke ut næringsmuligheter
- Utrede fjernvarme og alternative energiløsninger
- Arealplanlegging
- Råd i utbyggingsprosjekter
- LA 21-prosesser

Ta kontakt for å drøfte mulige samarbeidsområder

kalenderen

23. - 24. APRIL

Statens vegvesens
Miljøkonferanse
Sted: Oslo, Hotel Bristol
Tlf: 22 07 37 66

24. - 25. APRIL

Fra kraftutbygging til
framtidens energi
Sted: Oslo
Arr: Samarbeidsrådet for
naturvernsaker
Faks: 22 82 28 01

25. APRIL

Paradoksenes vold. Seminar
om jobb, forbruk og barndom
Sted: Oslo, Soria Moria
konferansesenter
Arr: 070605
E-post: Kristin@070605.com

1. - 9. JUNI

Miljøfestival
Sted: Oslo
Arrangør: Grønt Inspirasjons-
senter
Tlf: 22 33 55 90

26. AUGUST - 4. SEPTEMBER

Miljøtoppmøtet Rio+10
Sted: Johannesburg
www.johannesburgsummit.org

redaksjon

REDAKTØR: Audun Garberg
Tlf. 22 40 24 25

REDAKSJON: Jens Petter Toldnæs
Tlf. 22 40 24 23
Tone Mikalsen Tlf. 22 40 24 24

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 / faks 22 40 24 10
redaksjonen@naturvern.no

ABONNEMENT: 280 pr. år (privat) 600 pr.
år (bedrifter) ANNONSER: HS media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Naturvernforbund
www.naturvern.no
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 28. April

Kjemikaliepolitikk rett (syd)vest?

Under Nordsjø-
konferansen delte
Miljøverndeparte-
mentet ut gratis
PVC-produkter.
Ingen mykgjøring
av den norske poli-
tikken, mener MD.

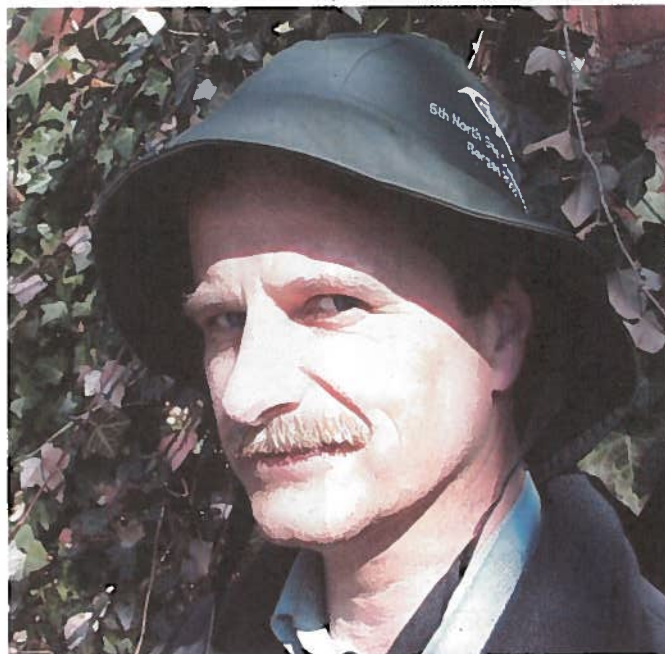
— Jeg kjente det på lukta, sier
generalsekretær Tore Killingland
i Norges Naturvernforbund. Han
er en av mange som fikk en fin-
fin grønn sydvest av Miljøvern-
departementet under Nordsjø-
konferansen i Bergen før påske.
Sydvesten bærer bokstavelig talt
merke om at den, i tillegg til å
kunne vaskes på 40 grader,
inneholder "100 % PVC". Det
vestlandske hodeplagget ble delt
ut av Miljøverndepartementet
som en reklamegimmick.

HORMONHERMERE

— Det er jo ingen stor sak, men
det er trist at det går an å være
så dum, sier Killingland.

Han mener PVC på ingen
måte er godkjent som et miljø-
vennlig produkt.

— Det er ikke bare produk-
sjonen som stadig er skadelig,
men også den økte bruken av
såkalte ftalater, det vil si myk-
gjørere. Disse kan skade hor-
monene hos mennesker og dyr,
og brukes blant annet i kles-

— Jeg kjente det på lukta, sier generalsekretær Tore Killingland i Norges Naturvernforbund. Han er en av mange som fikk en fin-fin grønn sydvest av Miljøverndepartementet under Nordsjøkonferansen. (Foto: Jens Petter Toldnæs)

plagg, slik som i denne sydves-
ten, sier han.

FORSTÅR REAKSJON

Hanne Grete Nilsen i Miljøvern-
departementets Nordsjøsekre-
tariat synes ikke departementet
har gjort noe dumt.

— Det er jo ikke norsk kje-
mikaliepolitikk å fase ut PVC,
sier hun.

— Men kan du forstå at noen
reagerer? PVC er jo et materiale
som har vært svært utskjelt
gjennom mange år?

— Jeg kan forstå at folk rea-
gerer, men produksjonen av
PVC er blitt mer miljøvennlig

fordi den ikke frigjør dioksin
lenger. Nå er det først og fremst
mykgjørerne som er problemet.

— Men er det ikke nettopp i
produkter som regntøy at man
finner mykgjørere?

— Det vet jeg ikke, ettersom
de ikke finnes på noen utfasings-
liste.

— Har dere fått andre reak-
sjoner på PVC-utdelingen?

— Bare fra kjemikalie-
produsentene, som synes dette
er svært positivt.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

SKOGSJEF NILS BÖHN I NORGES SKOGEIERFORBUND TIL NATIONEN:

"Ingen arter er avhengig av at skog fredes."